

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002421

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 10-06-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зелінка Марія Петрівна

2. Mariia Zelinka

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 204

Назва наукової спеціальності: Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Дата захисту: 22-07-2026

Спеціальність за освітою: Ветеринарна медицина

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14627

Повне найменування юридичної особи: Інститут розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 05408024

Місцезнаходження: вул. П.Л.Погребняка, с. Чубинське, Бориспільський р-н., 08321, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 05408024

Місцезнаходження: вул. П.Л.Погребняка, с. Чубинське, Бориспільський р-н., 08321, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.39.23

Тема дисертації:

1. Господарсько-біологічні особливості худоби лімузинської породи різної селекції
2. Economic and biological characteristics of Limousin cattle of different breeding origins

Реферат/анотація:

1. У дисертації вперше проведено всебічні порівняльні дослідження та отримано нові дані щодо вагового росту молодняку залежно від власної комплексної оцінки та оцінки материнських і батьківських предків, вікових особливостей молочності імпортованих з Угорщини й Польщі корів і корів української селекції породи лімузин, їх вагового росту у період вирощування та біологічних особливостей в умовах одного господарства Прикарпаття. Досліджено поведінку потомків корів у перші години життя та її вплив на подальший ріст тварин, з'ясовано динаміку живої маси та екстер'єрні особливості бугайців, їх забійні якості, морфологічний склад напівтуш, хімічний склад м'яса, біоконверсію поживних речовин корму в організмі тварин та економічну ефективність вирощування бугайців породи лімузин різної селекції. Визначено співвідносну мінливість окремих селекційних ознак бугайців та силу впливу на них країни селекції. Науково обгрунтовано та розроблено пропозиції щодо покращення м'ясної продуктивності тварин породи лімузин.

З'ясовано, що тварини з високими балами за екстер'єр та конституцію демонстрували достовірно більшу енергію росту живої маси в усі періоди постнатального розвитку. Натомість, комплексна оцінка матерів та батьків не справляла вірогідного впливу на швидкість росту їхніх дочок. Високий комплексний клас предків відображає переважно конституційні особливості батьків, а не генетично зумовлену швидкість росту потомків, тому для успішної селекції стада на збільшення живої маси орієнтація виключно на фенотип батьківських пар є малоефективною, а вирішального значення набуває підбір плідників і матерів безпосередньо за якістю потомства. Встановлено, що молочність корів залежала від країни селекції та віку отелення. Найвищою живою масою на час відлучення характеризувалися телята обох статей угорської селекції (телочки – 206,8–228,4 кг, бугайці – 229,3–262,2 кг). Причому, швидше росли і розвивалися ті, які народилися від матерів з IV–V отеленнями. Найвищі коефіцієнти кореляції між поколіннями серед теличок та бугайців спостерігалися у тварин польської селекції (0,21–0,24), де потомки не лише повторили, а й дещо перевищили потенціал матерів. У тварин української селекції коефіцієнти кореляції були найнижчими (0,11–0,18), що може свідчити про сильний вплив зовнішніх чинників на ріст і розвиток молодняку у другому поколінні. Вік матері справляв суттєвіший вплив на живу масу приплоду на час відлучення (2,66–5,16 %), ніж країна їхньої селекції (0,68–1,18 %). З'ясовано, що корови, імпортовані з Угорщини, характеризувалися найвищою інтенсивністю росту у період вирощування, на що вказують їх більша жива маса новонароджених телят (35,3 кг), вищі середньодобові прирости у підсисний період і досягнення ними 394,5 кг у 12-місячному віці, що на 84,0 кг ($P < 0,001$) більше порівняно з ровесницями української селекції. Тварини, завезені з Польщі, відзначалися вираженим компенсаторним ростом після відлучення, забезпечуючи максимальні прирости у віці 7–12 місяців – 930,9 г/добу, що перевищує показники особин угорської селекції на 80,6 та української – на 225,2 г ($P < 0,001$). Тварини української селекції характеризувалися нижчими, але більш рівномірними темпами росту на пізніх етапах онтогенезу. Корови української селекції мали вищу концентрацію гемоглобіну, загального білка, глобулінів, кількість еритроцитів і лімфоцитів, тоді як польської – найвищу кількість лейкоцитів, моноцитів і гранулоцитів. Вміст альбумінів був нижчим у імпортованих угорських корів, проте відносний вміст альбумінів і глобулінів у них був вищим, що разом із підвищеним альбуміново-глобуліновим коефіцієнтом свідчить про обмежену імунну відповідь та знижену адаптаційну здатність. У імпортованих корів активність АлАТ та АсАТ у сироватці крові перевищувала відповідні показники у сироватці крові корів вітчизняної селекції, що може відображати реакцію на стресові фактори та посилений білковий обмін для адаптації до нових умов утримання. Варто відмітити, що різниця за вищенаведеними показниками крові між підконтрольними групами тварин була недостовірною (виняток – вміст гемоглобіну у корів польської та української селекції, де різниця становила 13,8 г/л ($P < 0,05$) на користь останніх). Дослідження показників неспецифічної резистентності свідчать, що найвищою адаптаційною здатністю до місцевих умов характеризувалися корови української селекції. У них спостерігалися найвищі показники фагоцитарної, бактерицидної та лізоцимної активності, імунорегulatoryного індексу та кількості Т- і В-лімфоцитів. Загальна оцінка неспецифічної резистентності підтвердила імунологічну перевагу українських корів (67 балів) над угорськими (52 бали) та польськими (48 балів).

2. Thesis for the degree of Doctor of Philosophy in the speciality 204 'Technology of production and processing of livestock products' (20 – 'Agricultural sciences and food'). – M.V. Zubets Institute of Animal Breeding and Genetics of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, Chubynske village, Kyiv region, 2026. This thesis presents, for the first time, comprehensive comparative studies and new data on the live weight gain of young stock based on their own comprehensive evaluation and that of their dams and sires, as well as on the age-related characteristics of milk production in Limousin cows imported from Hungary and Poland and in Ukrainian-bred Limousin cows, their live weight gain during the rearing period, and their biological characteristics under the conditions of a single farm in the Carpathian region. The behaviour of the cows' offspring in the first hours of life and its impact on the animals' subsequent growth were investigated, the dynamics of live weight and the conformation characteristics of Limousin bulls, their slaughter quality, the morphological composition of half-carcasses, the chemical composition of meat, the bioconversion of feed nutrients in the animals' bodies, and the economic efficiency of rearing Limousin bulls of different breeding lines were determined. The relative variability

of individual breeding traits in bulls and the influence of the country of origin on these traits has been determined. Scientifically substantiated proposals have been developed to improve the meat productivity of Limousin cattle. It was found that animals with high scores for conformation and constitution demonstrated significantly higher live weight gain rate during all periods of postnatal development. In contrast, the comprehensive evaluation of dams and sires had no significant effect on the growth rate of their daughters. A high parental conformation scores primarily reflect the conformation characteristics of the parents rather than the genetically determined growth rate of the offspring; therefore, for successful herd selection aimed at increasing live weight, focusing exclusively on the phenotype of the sire-dam pairs is ineffective, and the selection of sires and dams directly based on the quality of the offspring becomes of decisive importance. It was found that the milk yield of cows depended on the country of origin and the age at calving. Calves of both sexes from Hungarian stock had the highest live weight at weaning (heifers – 206.8–228.4 kg, bull calves – 229.3–262.2 kg). Moreover, those born to fourth- and fifth-calving dams grew and developed more rapidly. The highest intergenerational correlation coefficients among heifers and bull calves were observed in Polish-bred animals (0.21–0.24), where the offspring not only matched but slightly exceeded the performance of their dams. In Ukrainian-bred animals, the correlation coefficients were the lowest (0.11–0.18), which may indicate a strong influence of external factors on the growth and development of second-generation young stock. The mother's age had a more significant effect on the live weight of the litter at weaning (2.66–5.16%) than the country of their breeding (0.68–1.18%). It was found that cows imported from Hungary exhibited the highest growth performance during the rearing period, as indicated by the higher birth weight of their calves (35.3 kg), higher average daily live weight gains during the suckling period, and reaching 394.5 kg at 12 months of age, which is 84.0 kg ($P<0.001$) more compared to their Ukrainian-bred peers. Animals imported from Poland were characterised by pronounced compensatory growth after weaning, achieving maximum daily live weight gains of 930.9 g at 7–12 months of age, which exceeds the figures for Hungarian-bred animals by 80.6 g and Ukrainian-bred animals by 225.2 g ($P<0.001$). Ukrainian-bred animals were characterised by lower but more stable growth rates in the later stages of ontogenesis. Cows of Ukrainian origin had higher concentrations of haemoglobin, total protein and globulins, as well as higher counts of erythrocytes and lymphocytes, whereas those of Polish origin had the highest counts of leukocytes, monocytes and granulocytes. The albumin content was lower in imported Hungarian cows; however, their relative albumin and globulin content was higher, which, together with an elevated albumin-to-globulin ratio, indicates a reduced immune responsiveness and reduced adaptability. In the imported cows, serum ALT and AST activity exceeded the corresponding values in the serum of domestically bred cows, which may reflect a response to stress-related factors and increased protein metabolism to adapt to new housing conditions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Зелінка М.П., Федорович Є.І., Мазур Н.П., Супрович Т.М. Гуморальна та клітинна ланки природного захисту організму корів різної селекції породи лімузин. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького. Серія «Сільськогосподарські науки». Вип. № 26(101). С. 119-123

- Зелінка М.П., Федорович Є.І., Мазур Н.П., Оріхівський Т.В. Біохімічні та морфологічні показники крові корів породи лімузин різної селекції. Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок і Інституту біології тварин. Вип. 25, № 2. С.42-48.
- Зелінка М.П., Федорович Є.І., Мазур Н.П. Особливості лінійного росту бугайців породи лімузин різної селекції. Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок і Інституту біології тварин. Т.26, №2. С. 94-103.
- Зелінка М.П., Федорович Є.І., Мазур Н.П. Поведінка телят породи лімузин угорської селекції у перші години життя як чинник їх подальшого росту й розвитку. Розведення і генетика тварин. Вип. 70. С. 97-103.
- Fedorovych Ye.I., Mazur N.P., Zelinka M.P. Comparative assessment of slaughter qualities and morphological composition of half-carcasses of Limousin bulls of different selections. Ukrainian Journal of Veterinary and Agricultural Sciences. Vol. 8, N 3. P. 96-103.
- Зелінка М.П. Особливості формування живої маси бугайців породи лімузин вітчизняної та зарубіжної селекції. Розведення і генетика тварин. Вип. 71. С. 49-57.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федорович Єлизавета Іллівна
2. Yelyzaveta I. Fedorovych

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, член-кор., 06.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9910-7902

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут біології тварин Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 30995014

Місцезнаходження: вул. Василя Стуса, Львів, 79034, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Денисюк Олександр Віталійович
2. Oleksandr V. Denysiuk

Кваліфікація: к. с.-г. н., с.н.с., 06.02.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-8371-7271**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державна установа "Інститут зернових культур"
Національної академії аграрних наук України**Код за ЄДРПОУ:** 00496662**Місцезнаходження:** вул. Володимира Вернадського, Дніпро, Дніпровський р-н., 49027, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія аграрних наук України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Скляренко Юрій Іванович
2. Yurii I. Skliarenko

Кваліфікація: д. с.-г. н., старший науковий співробітник, 06.02.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-6579-2382**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Інститут сільського господарства Північного Сходу
Національної академії аграрних наук України**Код за ЄДРПОУ:** 00724927**Місцезнаходження:** Зелена, с. Сад, Сумський р-н., 42343, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія аграрних наук України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Почукалін Антон Євгенійович
2. Anton Y. Pochukalin

Кваліфікація: к. с.-г. н., 06.02.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-2280-5371**Додаткова інформація:**

Повне найменування юридичної особи: Інститут розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 05408024

Місцезнаходження: вул. П.Л.Погребняка, с. Чубинське, Бориспільський р-н., 08321, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вдовиченко Юрій Васильович

2. Yurii V. Vdovychenko

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, член-кор., 06.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9272-9672

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 05408024

Місцезнаходження: вул. П.Л.Погребняка, с. Чубинське, Бориспільський р-н., 08321, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Полупан Юрій Павлович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Полупан Юрій Павлович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кравченко Оксана Іванівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна